

Svjetski dan pčela

Izradila:
Zagorska razvojna agencija

Usvajajući rezoluciju koju je predložila Slovenija, a podržale sve članice EU i mnoge druge zemlje svijeta, Ujedinjeni narodi proglasili su **20. svibnja Svjetskim danom pčela** s ciljem da se podigne svijest o njihovom značaju i upozori na smanjenje broja pčela u svijetu. Odluku o obilježavanju Svjetskog dana pčela Generalna skupština UN donijela je krajem 2017.

Rezolucijom 155 sponzora, uključujući Europsku uniju, SAD, Kinu i Rusiju, predviđeno je da se Svjetski dan pčela obilježava “kroz edukaciju i aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti o značaju pčela i drugih oprašivača, na opasnosti s kojima se suočavaju, kao i njihov doprinos održivom razvoju”.

Pčele i drugi oprašivači od ključnog su značaja za globalni lanac ishrane. One ne samo da osiguravaju sigurnost u hrani, nego i obavljaju ekonomske aktivnosti vrijedne 577 milijardi dolara, procijenila je Međuvladina znanstveno-politička platforma o bioraznolikosti i uslugama ekosustava (IPBES).

Pčele su ključni dio mnogih ekosistema i dobar su indikator stanja zdravlja ekosistema.

Broj oprašivača u Europi smanjen je u posljednjih 30 godina za tri četvrtine. Iako nije potpuno jasno zašto je to tako, mnogi znanstvenici smatraju da je odlučujući faktor porast upotrebe pesticida neonikotinoida. Taj pesticid koji je u širokoj upotrebi djeluje na živčani sustav insekata, težinu i reproduktivni sistem. Obično se koristi za prskanje sjemena prije sijanja ali biljke apsorbiraju manje od 20% kemikalije a ostalo završi u okolišu.

Pčele su najbrojniji oprašivači cvjetova na zemlji

Pčele u ekosustavu imaju jednu od najvažnijih uloga. Osim što proizvode med, također doprinose našem ekosustavu na način da oprašuju biljke. Svi dobro znamo da bez oprašivanja ne bi bilo plodova, pa tako ni hrane za nas i životinjski svijet. Na Zemlji se samo 10% biljaka cvjetnica oprašuje vjetrom, dok 90% oprašuju kukci, a glavninu čine upravo pčele. Pčele su najbrojniji oprašivači cvjetova na Zemlji. Pretpostavlja se da trećina ljudske hrane ovisi o njihovom oprašivanju. To je jedini kukac – životinja koji proizvodi hranu koju jedu i ljudi.

Pčelama je med zaliha za duge zimske mjesece. Kod jakih dobro razvijenih zajednica nalazi se ukupno 50.000 – 80.000 pčela što ovisi o košnici, a obavljaju svoje zadatke ovisno o starosti. Mlade pčele do 21. dana života uglavnom se brinu oko izgradnje saća, čišćenja košnica, hranjenja ličinki iz kojih će se razviti novi naraštaji pčelinje zajednice u kojoj žive.

Dok ih mnogi i dalje uzimaju zdravo za gotovo, poljoprivrednici, pčelari, prirodoslovci potvrdit će da je pčela zbog upotrebe pesticida, suša, uništenih staništa, manjka hrane, zagađenja okoliša, klimatskih promjena te sve češćih bolesti iz godine u godinu sve manje. Koliko su pčele vrijedne ukazuje i Einsteinovo upozorenje:

"Kad bi pčele nestale s površine Zemlje, čovječanstvo bi imalo još samo četiri godine života".

Pčelarstvo u Krapinsko-zagorskoj županiji

Krapinsko-zagorska županija broji više od 490 pčelara sa 17.300 košnica i godišnjom proizvodnjom većom od 350.000 kilograma meda, od koje je čak 60-70 posto bagremov med. Na području županije djeluje Savez pčelarskih udruga Krapinsko-zagorske županije koji okuplja 9 članica: Udruga pčelara Krapina, Udruga pčelara „Dar prirode“ (Jesenje), Udruga pčelara „Nektar“ (Konjščina), Udruga pčelara „Medeni“ (Pregrada), Pčelarsko društvo „Kvirin Broz“ (Klanjec), Udruga pčelara „Gaj“ (Mače), Udruga pčelara „Pletara“ (Lobor), Udruga pčelara „Humaska pčela“ (Hum na Sutli), Pčelarsko društvo „Hrvatsko zagorje“ (Zabok).

Krapinsko-zagorska županija već duži niz godina potiče pčelarstvo kroz dodjeljivanje financijske pomoći pčelarskim udrugama, organizaciju ocjenjivanja i izložbe meda, financiranje registracije županijske robne marke Bagremov med te kroz edukacije za zanimanje pčelar.

Brendiranje bagremovog meda

Priča sa zaštitom započela je još 2005. godine, otkad se tri godine zaredom bagremov med fizikalno-kemijski analizira na Prehrambeno-biotehnološkom fakultetu. Na temelju pomnih komparativnih analiza utvrđeno je da parametri uzoraka bagremova meda iz Zagorja imaju više vrijednosti od obično zadovoljavajućih vrijednosti međunarodnih normi za taj med (postotak saharoze, udio ukupnih kiselina, broj peludnih zrnaca itd.).

Bagremov med zagorskih brega svijetložut je, bistar, srednje do jako slatkast s mirisom na bagremov cvijet.

Djelovanje mu, tvrde, pojačava čaj od kamilice. Bagremov med osobito povoljno utječe na živčani sustav, pomaže pri nesanici i ublažava stres, poboljšava ishranu staničja, normalizira oksidaciju i detoksikaciju organizma, pospješuje ionizaciju, organizmu osigurava kalij i natrij. Pčelari podsjećaju i na antioksidativno, antiseptičko te antibakterijsko djelovanje slično penicilinu.

Medičarstvo

Medičari ručno izrađuju niz proizvoda čiji su osnovni sastojci med, medena saća i vosak. To su medenjaci, gvirc, medica, svijeće, zavjetne figure i licitari raznih oblika i boja (srca, konjići, bebice, čisla, šlapice, vurice itd.). Osnovni sastojak tih obrta jest medeno saće, čijim se izdavanjem dobiva vosak, a medičari su se već po prirodi tehnološkog postupka udruživali sa svjećarima ili je najčešće jedna osoba obavljala oba obrta.

Poseban doživljaj koji možete okusiti u Mariji Bistrici je degustacija gvirca - vrlo osebujnog pića od meda bogatog okusa i mirisa prirode. Gvirc nastaje spontanom fermentacijom meda, a nekad su ga zbog ljekovitih svojstava meda nazivali i pićem besmrtnosti. Prodaja gvirca tradicionalno je vezana uz proštenja i crkvena hodočašća, ali u novije vrijeme sve je popularnije desertno piće za svaku priliku.

Pčele i Zagorska razvojna agencija

Zagorska razvojna agencija partner je izvrsnosti i kreativnosti koji oblikuje održivi razvoj Krapinsko-zagorske županije. Upravo održivi razvoj smatramo ključnim i jedinim smjerom daljnjeg razvoja županije i naše zajednice. S ciljem odgovornog i održivog poslovanja te podupiranjem osnovnih odgovornosti prema ljudima i planeti, u travnju 2021. godine postali smo i članica UN Global Compact-a te smo usmjereni na jasno komuniciranje temeljnih načela Ujedinjenih naroda.

Kroz podršku i obilježavanje Svjetskog dana pčela doprinosimo prioritetima ove inicijative, odnosno podržavamo oprezni pristup okolišnim izazovima te poduzimamo inicijative podizanja odgovornosti prema okolišu. Korektno, Smjernice za principe 7, 8 i 9 o kojima Vas danas osvještavamo odnose se na:

- informiranje dionike o mogućim rizicima za okoliš korištenjem proizvoda i usluga
- implementaciju prakse za smanjenje nepovoljnog utjecaja na okoliš

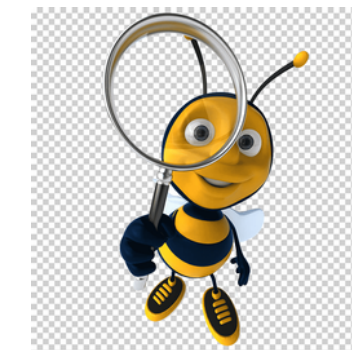
Na koji način pčele doprinose ovim smjernicama te kako uz pomoć njih možemo proaktivno djelovati na okoliš – pročitajte u nastavku.

Što možemo učiniti da sačuvamo pčele

Smanjiti upotrebu pesticida i kemikalija. Prekomjerna upotreba pesticida dovodi do toga da pčele ugibaju i dolazi do kolapsa zajednice. Organska i ekološka poljoprivreda jedini su oblik poljoprivrede koja ne šteti i ne ubija pčele.

Učite. Pitanja zaštite okoliša, smanjena i održiva upotreba pesticida, održiva i ekološka poljoprivreda su teme o kojima treba puno učiti i na taj način pomoći pčelama, a tako i ljudima.

Kupujte med domaćih proizvođača. Time potičete daljnju proizvodnju i proizvođači meda mogu ulagati dalje u opremu i zaštitu pčela.

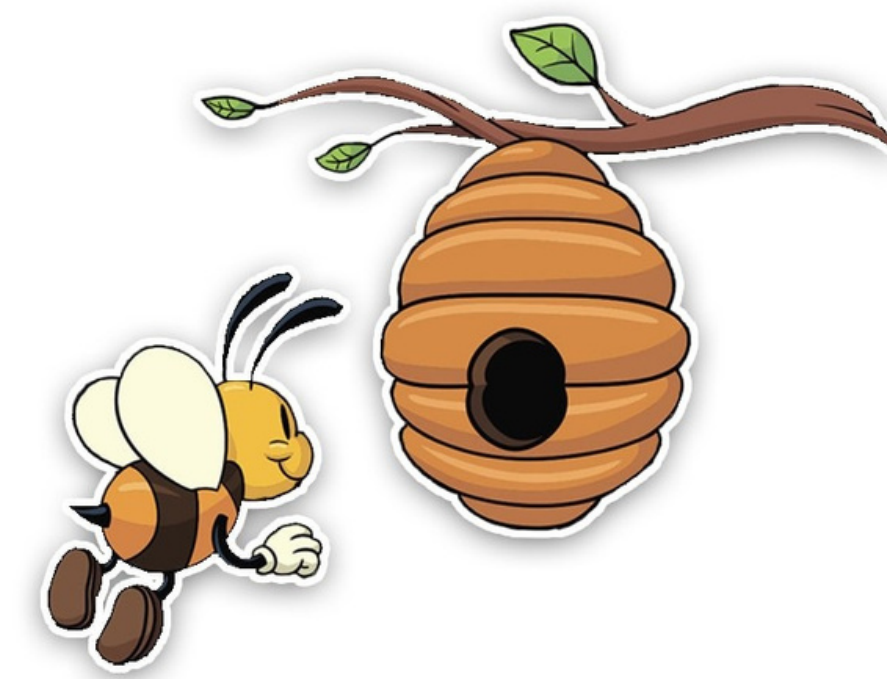

Izraditi hotel za pčele. U njemu se nastanjuju solitarne pčele koje ne žive u košnicama kao pčele medarice, nego žive samostalno i sve rade same te su vrijedni oprašivači u voćnjacima.

Brinite o pčelama. Nemojte ubijati pčele. Pomognite pčeli koja je uletjela u prostoriju da nađe izlaz tako da je ne ozlijedite. One trebaju našu pomoć, a mi trebamo njihove usluge. Neka to bude suradnja na obostranu korist.

Nevjerojatne činjenice o pčelama...

Matica može živjeti i do pet godina (u rijetkim slučajevima i do 7 godina), a ona je jedina pčela u košnici koja polaže jaja. Ona je najproduktivnija u ljetnim mjesecima, kada polaže i do 2.500 jaja dnevno.

Pčela zamahne oko 11.400 puta u minuti, zbog čega i čujemo zvuk 'zujanja'.

Medonosne pčele imaju 170 receptora mirisa koji im omogućuju rodbinsko prepoznavanje, društvenu komunikaciju unutar košnice i pronalaženje hrane. Njihov njuh je toliko precizan da one mogu razlikovati stotine različitih biljnih sorti.

Prosječna pčela proizvede oko 1/12 žličice meda u svom životu, a tokom jednog leta ona posjeti 50-100 cvjetova.

Medonosne pčele komuniciraju putem "plesa".

Samo pčele radilice mogu ubosti, i to samo ako osjećaju da su u opasnosti. Matice imaju žaoku, ali pošto nikada ne napuštaju košnicu, nisu ni opasnost. Dok u većini slučajeva umru nakon što ubodu čovjeka, većina pčela ne umre nakon što ubodu druge insekte ili životinje. Razlog je taj što se žaoka 'zakači' za ljudsku kožu i istrgne je od tijela pčele.

Mozak pčele je ovalnog oblika i velik je kao sjeme sezama, ali to ne znači da one nemaju izvanrednu sposobnost učenja i pamćenja, te da nisu sposobne napraviti kompleksne proračune vezane za svoje 'izlete'.